संस्कृत/Sanskrit	वेदविभूषण द्वितीय वर्ष परीक्षा / Vedavibhushan Second Year Examination कक्षा 12वीं / उत्तर मध्यमा - II / Class 12th / Uttar Madhyama - II	SET - A

प्रश्न पत्र संख्या / Que. Paper No. : II/23-24/Sanskrit/

मूल्याङ्कनकर्ता द्वारा भरा जाएगा / To be filled by Evaluator

अंकों का विवरण / Details of Marks			
विषय / Subject	पूर्णांक / Max. Marks	प्राप्तांक / Marks obtained	मूल्याङ्कनकर्ता के हस्ताक्षर Sign. of Evaluator
संस्कृत / Sanskrit	100		

विषय - संस्कृत

खण्ड क

(अपठितावबोधनम् - 20 अङ्काः)

Question_Paper_23-24

प्र.1. **अधोलिखितम् अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत —**

विद्यालयः एकः पवित्रप्रदेशः वर्तते, यत्र छात्राः विस्तृतानि कौशलानि प्राप्तुं शक्नुवन्ति । अयं विद्यालयः उत्तमनागरिकाणां रूपेण परिपक्वतां प्राप्तुं छात्रेभ्यः साहाय्यं करोति । छात्राः प्रतिदिनं विद्यालये महत्त्वपूर्णं समयं शिक्षणेन क्रीडया च यापयन्ति । अत्र विद्यालये सर्वत्र स्वच्छता वर्तते । यतो हि अस्माकं प्रधानाचार्यमहोदयः स्वच्छतां प्रति अधिकं ध्यानं ददाति । मम विद्यालये स्वच्छ-भारत-अभियानं तु अतीव जनप्रियं वर्तते । अद्यत्वे केषाञ्चन विद्यालयानां प्राङ्गणानि मलिनानि दूषितानि च सन्ति । छात्राः नित्यं तान् स्वच्छान् आकर्षकान् च स्थापयितुं साहाय्यं कुर्युः । स्वच्छतायाः परिपालनस्य विषये ते अन्येषां कृते आदर्शाः भवेयुः । यदि छात्राः बाल्यादेव स्वच्छतायाः विषये सुशिक्षिताः भवन्ति चेत् अग्रिमे काले सरलतया एव वयं स्वच्छं भारतं सम्पादयितुं शक्नुमः । भारतदेशस्य सर्वकारेण अपि अभियानमिदं प्रात्साहकैः सह अग्रे नीयमानम् अस्ति । यदि अस्माकं परिसरः स्वच्छः भवति तर्हि अस्माकं जीवनं स्वस्थं भवति ।

1. **एकपदेन उत्तरत -** 1 × 5 = 5

अ. विद्यालयः कीदृशः प्रदेशः वर्तते ?

आ. विद्यालये सर्वत्र का वर्तते ?

इ. विद्यालये किम् अतीव जनप्रियं वर्तते ?

ई. केषाञ्चन विद्यालयानां प्राङ्गणानि कीदृशानि सन्ति ?

ऋ. विद्यालये कः स्वच्छतां प्रति अधिकं ध्यानं ददाति ?

---

2. **पूर्ण वाक्येन उत्तरत -** 2 × 5 = 10

क. छात्राः विद्यालये समयं कथं यापयन्ति ?

ख. भारतसर्वकारेण किं अग्रे नीयमानम् अस्ति ?

ग. छात्राः कीदृशाः भवेयुः ?

घ. अस्माकं परिसरः स्वच्छः भवति तर्हि किं भवति ?

ङ. अनुच्छेदस्य उचितं शीर्षकं लिखत ?

Question_Paper_23-24

3. **व्याकरणाश्रितप्रश्नाः -** 1 × 5 = 5

क. प्रधानाचार्यमहोदयः स्वच्छतां प्रति ध्यानं ददाति अत्र किं क्रियापदम् ?

ख. 'समयम्' इत्यस्य विशेषणपदे किं प्रयुक्तम् ?

ग. 'कठिनतया' इत्यस्य विपर्ययपदं किं प्रयुक्तम् ?

घ. 'यापयन्ति' इत्यस्य क्रियापदस्य कर्ता कः ?

ङ. 'अस्माकं परिसरः स्वच्छः भवति' अत्र परिसरपदस्य विशेषणपदं किम् ?

खण्ड ख

(रचनात्मककार्यम् - 15 अङ्काः)

प्र.2. वेदेषु पर्यावरणसंरक्षणम् इति विषये दशवाक्यैः निबन्धं लिखत । $1 \times 5 = 5$

Question_Paper_23-24

प्र.3. **भवान् ग्रीष्मकालावकाशे भ्रमणार्थम् उज्जयिनीं गतवान् । उज्जयिनीयात्रायाः वर्णनं पञ्चवाक्यैः संस्कृतेन लिखत ।** $1 \times 5 = 5$

Question Paper _23-24

प्र.4. **अधोलिखितानि वाक्यानि संस्कृतभाषया अनूद्य लिखत ।** $1 \times 5 = 5$

क. राम विद्यालय से घर जा रहा है । / Rama is going from school.

ख. गङ्गा का जल पवित्र होता है । / The water of Ganga is Pure.

ग. हमारे विद्यालय में वार्षिकोत्सव होगा । /
There will be annual day celebration in my school.

घ. विद्या के बिना जीवन वृथा है। / Life is waste without Education.

ङ. राजेश ग्रन्थालय से किताब लाया। / Rajesh brought book from the library ?

खण्ड - ग

(अनुप्रयुक्त व्याकरणम् - 25 अङ्काः)

Question_Paper_23-24

प्र.5. अधोलिखितपदानां विग्रहवाक्यपूर्वकं समासं निर्दिशत — $1 \times 5 = 5$

	पदम्	विग्रहः	समासनाम
क.	अहोरात्रम्	....	....
ख.	मुद्राराक्षसम्	....	....
ग.	पितरौ	....	....
घ.	पिताम्बरः	....	....
ङ.	उपराजम्	....	....

प्र.6. अधोलिखितपदानां लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि लिखत — $1 \times 5 = 5$

		लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
क.	त्वयि	....	....	....
ख.	विधौ	....	....	....
ग.	अश्रुभिः	....	....	....
घ.	मत्याम्	....	....	....
ङ.	मातुः	....	....	....

प्र.7. अधोलिखितपदानां प्रकृतिप्रत्ययौ विभजत — $1 \times 5 = 5$

		प्रकृतिः	प्रत्ययः
क.	कर्तुम्	....	....
ख.	अव्ययम्	....	....
ग.	पठितः	....	....
घ.	खादित्वत्यः	....	....
ङ.	पठितवती	....	....

प्र.8. अधोलिखितवाक्यानां प्रयोगपरिवर्तनं क्रियताम् — $1 \times 5 = 5$

क. श्रौतं स्मार्तं कर्म न सिद्ध्यति ।

ख. राजा पृथुः कृषिशास्त्रं शिशिक्षे ।

ग. बालकेन रोटिका खाद्यते ।

घ. असौ पुण्यतमो देशः कस्य प्रियो न भवेत् ?

Question_Paper_23-24

ङ. गायकः मधुरं गीतं गायति ।

प्र.9. रेखाङ्कितपदान्याधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत — $1 \times 5 = 5$

क. <u>द्रुमे</u> रसनं विद्यते ।

ख. <u>संग्रामात्</u> कुञ्जरेण रथेन वा पुनरागम्य पौरान् परिपृच्छति ।

ग. <u>आदिपुरुषाद् मनोः</u> पृथुः कृषिशास्त्रं शिशिक्षे ।

घ. <u>अश्विनौ देवौ</u> यस्याः पृथिव्याः परिमाणस्य मानं चक्रतुः ।

ङ. आगमदीपदृष्टेन खल्वध्वना <u>सुखेन</u> वर्तते लोकयात्रा ।

Question_Paper_23-24

खण्डः - घ

(पठितावबोधनम् - 40 अङ्काः)

प्र.10. अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं 20 शब्दैः उत्तरत — $2 \times 10 = 20$

1. चेतनाऽचेतनेषु के प्रकृतिकृपणाः ?

----

2. रामः कान् कुशलं परिपृच्छति ?

----

3. नैषधीयचरितमहाकाव्ये कति सर्गाः श्लोकाश्च सन्ति ?

----

4. कीदृशी पृथ्वी ऐश्वर्यं तेजश्च प्रयच्छतु ?

----

5. अनन्तवर्मणो मन्त्री क आसीत् ?

----

6. नलचम्पूकाव्ये कति उच्छ्वासाः सन्ति ?

Question_Paper_23-24

7. विभोः इत्यस्य कोऽर्थः ?

---

8. वेदाङ्गेषु ज्योतिषं किम् ?

---

9. संस्कृतसाहित्ये आदिकाव्यं किमस्ति ?

---

10. कृष्णद्वैपायनः कस्यापरं नाम वर्तते ?

प्र.11. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः — $3 \times 5 = 15$

1. मन्दाक्रान्ताछन्दसो लक्षणमुदाहरणञ्च लिखत ।

Question_Paper_23-24

2. वैदिकभाष्यकाराणां कालक्रमानुसारेण नामानि लिखत ।

3. संस्कृतसाहित्ये लघुत्रय्यां के के परिगण्यन्ते ?

4. कालिदासस्य सप्तरचनानां नामानि लिखत ।

5. पुराणानि कति सन्ति ? तेषु नवपुराणानां नामानि लिखत ।

प्र.12. दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः — $1 \times 5 = 5$

महाभारतस्य सामाजिकमहत्त्वं संस्कृतभाषया लिखत ।

अथवा

पाणिनीयशिक्षानुसारेण वेदाङ्गानां नामानि सश्लोकं व्याख्यायताम् ।

Question_Paper_23-24